

UMF
UNIVERSITATEA DE
MEDICINĂ ȘI FARMACIE
IULIU HAȚIEGANU
CLUJ-NAPOCA

**RUBRICA DISCIPLINEI MEDICINA DE FAMILIE UMF "Iuliu Hațieganu" CLUJ-NAPOCA
ȘI A ASOCIAȚIEI MEDICILOR DE FAMILIE CLUJ**

DE LA MEDICI CU DARUL SCRISULUI

Interacțiunea între rațiune și sensibilitate – opinia unui medic, partea 2

Asist. univ. dr. Iustinian Zegreanu^{1,2,3}, Conf. univ. dr. Aida Puia^{1,2,3}

¹Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hațieganu Cluj-Napoca, România, ²Cabinet Medical Individual Medicină de Familie, Cluj-Napoca, România, ³Medicină de familie

Primit: 8.08.2026 • Acceptat pentru publicare: 31.08.2026

Rezumat

Medicii scriitori se află la intersecția dintre rațiune și sensibilitate. Ei au adus contribuții unice și profunde în literatură, deoarece, prin experiența lor profesională și perspectiva diferită asupra vieții și a suferinței, medicul scriitor, prin stilul adesea concis, exact și empatic, creează un altfel de tip de literatură, în care rațiunea trece prin filtrul sensibilității, astfel încât, prin pregătirea științifică riguroasă, are parte de o libertate de exprimare a sentimentelor. A doua parte a lucrării cuprinde medici scriitori care s-au născut, au trăit, au profesat medicina și au scris literatură în perioada cuprinsă aproximativ între anii 1910–1960. În această parte a lucrării apar nume consacrate ca: Ion Vianu, Valeriu Anania, Constantin Bălăceanu Stolnici, Emil Brumar, Augustin Buzura, Aurel Baranga și mulți alți. Este amintită sumar partea științifică, punându-se accent mai ales pe partea literară, cu volumele publicate și premiile obținute din partea Uniunii Scriitorilor sau a Academiei Române.

Cuvinte cheie: *medic, scriitor, medicină, literatură*

FROM DOCTORS WITH THE GIFT OF WRITING

The interaction between reason and sensitivity – a doctor's opinion, part 2

Abstract

Physician writers are at the intersection of reason and sensitivity. They have made unique and profound contributions to literature, because through their professional experience and different perspective on life and suffering, the physician writer,

through his often concise, precise and empathetic style, creates a different type of literature in which reason passes through the filter of sensitivity, so that through rigorous scientific training he has a freedom to express feelings. The second part of the work includes physician writers who were born, lived, practiced medicine and wrote literature in the period approximately between 1910 and 1960. In this part of the work, established names appear such as: Ion Vianu, Valeriu Anania, Constantin Bălăceanu Stolnici, Emil Brumaru, Augustin Buzura, Aurel Baranga and many others. The scientific part is briefly mentioned, emphasizing especially the literary part with the published volumes and the awards obtained from the Writers' Union or the Romanian Academy.

Keywords: *doctor, writer, medicine, literature*

Introducere

Medicul, fiind martor direct al durerii, bolii și fragilității umane, poate să creeze personaje și situații literar realiste și emoționante, care surprind drama existențială, frica, speranța și lupta cu moartea. Medicina îi învață pe medici să observe detalii fine și să analizeze cauze și efecte.

În literatură, această rigoare științifică se transformă într-un stil clar, concis și realist, cu personaje și situații credibile. Medicul scriitor dezvoltă, în decursul timpului, o empatie profundă, învățând să înțeleagă frământările pacienților. Această calitate se reflectă în literatura lor prin portrete psihologice complexe și veridice, precum și prin explorarea gândurilor și emoțiilor interioare ale personajelor.

Aspectul definitoriu al medicului scriitor este empatia. În actul medical, empatia este esențială pentru stabilirea unei relații autentice cu pacientul. În literatură, empatia se manifestă prin capacitatea de a crea personaje veridice, complexe, cu trăiri autentice.

Medici scriitori români

În continuare vom face o enumerare sumară a medicilor care au avut o contribuție semnificativă în literatură, în funcție de anii în care au trăit, cu realizările lor medicale și literare.

Perioada postbelică

Ion Vianu (1934 – 2024), medic psihiatru, fiul criticului literar Tudor Vianu și al Elenei, născută Irimescu, fiica lui Ștefan Irimescu, medic, întemeietorul fiziologiei din România, este numit preparator la Clinica Universitară de Psihiatrie din București în anul 1963, mai apoi emigrează în Elveția. În colaborare cu Paul Goma, are emisiuni la postul de radio „Europa Liberă”. După anul 1989 scrie articole și comentarii cu conținut politic în „Revista 22”, „Dilema Veche”, „România liberă”, etc. După pensionare se întoarce definitiv în țară și se dedică meseriei de scriitor, publicând

14 volume de proză sau eseistică. Volumul „Stil și persoană”, apărut în anul 1975, primește premiul Uniunii Scriitorilor. Pentru romanul său autobiografic, apărut în anul 2010, „Amor intelectualis”, este premiat cu distincția Cartea Anului 2010 de un juriu compus din redactorii revistei „România Literară” (1,2).

Anania Valeriu (1921 – 2011), cunoscut publicului ca Mitropolitul Bartolomeu Ananie, poet, dramaturg, prozator. Studii incomplete de medicină între anii 1944 – 1946, după care a fost exmatriculat din cauza unor „delicte politice”. Anania Valeriu a fost la cererea expresă a profesorului Victor Papilian, executorul testamentar al moștenirii sale literare, fiind susținut îndeaproape de profesorul Iuliu Hațieganu, când acesta era rector al Universității din Cluj. Pe plan literar, are 14 volume publicate, iar pentru volumul „Greul pământului” primește premiul Uniunii Scriitorilor. În anul 2001 primește titlul de „Doctor Honoris Causa” din partea UMF Cluj-Napoca. În calitate de preot îl întâlnește pe poetul Vasile Voiculescu, cu care leagă o strânsă prietenie, colaborând și pe plan literar. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Cluj-Napoca (3,4).

Aurel Baranga (1913 – 1979) medic generalist, absolvent al Universității de Medicină din București. A practicat medicina între anii 1939 – 1944. Debutul literar are loc în anul 1928, când publică scurte eseuri în revista „Bilete de papagal”, condusă de Tudor Arghezi. După război, se dedică în totalitate literaturii, publicând peste 20 de volume de proză și de teatru. Membru în diferite colegii redacționale, printre care „Viața Românească”, „Contemporanul” și „Urzica”, se distinge și în funcția de director al Teatrului Național din București, precum și ca membru al comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din România (1,5).

Constantin Bălăceanu Stolnici (1923 – 2023), medic neurolog, geriatru, memorialist, academician, profesor și prorector, „Doctor Honoris Causa” al UMF „Gr. T. Popa” Iași, publică numeroase opere, dintre care cele mai remarcate sunt „Dialoguri despre cele văzute și nevăzute”, „Introducere în studiul Kabbalei”, „Cunoaștere și știință”, „Kabbala între gnoză și magie”. A fost membru al „Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România” (1,4).

Emil Brumaru (1938 – 2019) medic generalist, poet, absolvent al Facultății de Medicină din Iași. Timp de 12 ani a lucrat ca medic generalist la Spitalul Rural Mixt din Dolhasca, după care s-a stabilit la Iași și s-a dedicat în totalitate literaturii. În anul 1970 primește premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul „Versuri”, după care publică peste 30 de volume de versuri. În anul 2001 primește Premiul Național de poezie „Mihai Eminescu” pentru opera Omnia (2,6).

Augustin Buzura (1938 – 2017), medic psihiatru, absolvent al UMF Cluj-Napoca, prozator, ziarist, eseist, redactor-șef la revista „Tribuna” din Cluj-Napoca, academician, a practicat medicina timp de mai mulți ani la Clinica de Psihiatrie din Cluj-Napoca sub îndrumarea d-nei profesor dr. Aurelia Sârbu renunță la medicină pentru literatură. Debutul literar este în anul 1960, cu nuvela „Pământ”, publicată în revista Tribuna Cluj, urmată de volumul „Capul Bunei Speranțe”, apărut în anul 1963. A publicat 12 volume de proză și de eseuri. Pentru volumul „Orgolii”, primește premiul Academiei Române (7,4).

Ioan Biberi (1904 – 1990) medic psihiatru, absolvent al UMF București dar și al Facultății de Litere și Filozofie al Universității din București. Lucrează toată viața ca medic psihiatru în diferite unități sanitare din Turnu Severin și din București, dar are, în paralel, o bogată activitate literară. Debutul literar îl face cu proză scurtă, în anul 1935 în revista „Bilete de papagal”, lucru recenzat pozitiv de Tudor Arghezi, urmat în anul următor de volumul „Thanatos” și mai apoi în anul 1937 de volumul „Oameni în ceață”. În total, publică 23 de volume de proză, poezie, interviuri cu personalități ale vremii și de filozofie. În decursul timpului primește diferite premii de recunoaștere literară: premiul „Fundațiilor Regale” pentru eseu (1936), premiul Societății Scriitorilor Români (1938) și premiul special al Uniunii Scriitorilor (1979) (1,2).

Ioan Boloș (1949 – 2022) medic cu dublă specialitate, internist și cardiolog, absolvent al UMF Cluj-Napoca. A practicat cardiologia la Spitalul Județean Satu Mare. Activitatea literară constă în publicarea de eseuri în diferite reviste literare: „Luceafărul”, „Tribuna”, „Steaua”, „Echinoc”, „Vatra Românească”. Debutul editorial este în anul 1978 cu romanul „Fântâna Vulturilor” după care urmează încă șase romane. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Satu Mare (5,8).

Gheorghe Brătescu (1922 – 2003), medic epidemiolog, absolvent al Facultății de Medicină București, doctor în științe medicale la Cluj, specialitatea Istoria Medicinii, președinte al Societății de Istorie a Medicinii – filiala București, membru al Academiei de Științe Medicale din anul 1991 desfășurat activitate publicistică ce a cuprins câteva sute de articole, studii publicate și comunicări susținute la diferite reuniuni științifice. Ca unic autor, a publicat douăzeci de volume, toate legate de istoria medicinei. De asemenea, are și numeroase traduceri din Avicenna, Descartes, Claude Bernard și Jacques Nicolle,

lucru apreciat pozitiv de către Uniunea Scriitorilor din România (1,2).

Pius Brânzeu (1911 – 2002) medic chirurg, profesor universitar, absolvent al Facultății de Medicină din Strasbourg, membru al Academiei de Științe Medicale. A publicat peste 800 de lucrări științifice. Activitatea publicistică literară se adresează copiilor și tinerilor, dintre care cele mai apreciate sunt „Comoara din peșteră”, apărută în anul 1982, și „Cei doi frați gemeni și balaurul”, apărută în anul 1985, precum și „Regăsirile lui Asklepios” (1989), lucrări apreciate de critica literară (1,2).

Victor Coroianu (1920–2008) medic internist, prozator, romancier, memorialist, a fost profesor onorific al Facultății de Medicină din Cluj-Napoca. Opera literară principală cuprinde lucrări de călătorie: „La nord de Tahiti”, „Aprilie în Auckland”, „Via Negra”, un roman biografic „Între indieni și trapperi”, romane de aventură: „Ultimul cartuș din tranșee”, „Dincolo de orizonturi” și multe alte lucrări literare (8).

Florea Marin (1925 – 2023) medic internist, specializat în Expertiza și Recuperarea Capacității de muncă, publicist, memorialist, cel mai important istoriograf al școlii medicale clujene. Opera sa literară cuprinde foarte multe volume cu caracter medico-istoric: „Vieți dedicate omului - personalități medicale clujene” apărute în șapte volume, „Iuliu Hațieganu” (1999), „Furtuni în centrul medical clujean” (2000), „Școala medicală clujeană”, apărută în șapte volume, „Școala de farmacie clujeană” (2004), „Facultatea de medicină, Școala de medicină clujeană” (2004), „Medicina în cuvinte înțelepte” (2006). A fost membru de onoare al Academiei de Științe Medicale și al Corpului Profesoral al UMF Cluj-Napoca (9,10).

Crișan Mircioiu (1913 – 2009) profesor universitar de chirurgie, publicist și memorialist, membru al Academiei de Științe Medicale cu numeroase lucrări de specialitate peste 900 publicate în diferite reviste de medicină. Activitatea literară cuprinde numeroase colaborări la revistele „Tribuna”, „Făclia”, „Adevărul de Cluj”, cu publicarea mai multor bibliografii: „Albert Schweitzer”, „Theodor Bilroth”, „Victor Papilian 100 de ani de la naștere”. A fost cetățean de onoare al municipiului Cluj-Napoca (11).

Eduard Pamfil (1919-2024), profesor de psihiatrie, poet și muzician, absolvent al Universității de Medicină din Cluj-Napoca a fost membru al Academiei de Științe din România. Opere principale: „Nevrozele”, „Psihozele” (două romane apărute la interval de doi ani, în care sunt prezentate diferite cazuri clinice în stil laic), „Persoană și devenire” (un roman antropologic), „Arioso Dolente” (poezii cu o postfață de Mihai Beniuc), „Adagio” (poezii). Chitarist de excepție, educat la școala profesorului spaniol Emilio Pujol, a înființat în România prima școală de chitară clasică, la București, pe care a condus-o până în anul 1990, și a înființat „Festivalul Internațional al Tinerilor Chitariști”, care, în ziua de azi, îi poartă numele (12,6).

Aurel Victor Săhleanu (1924 – 1997) a fost medic endocrinolog, poet, eseist, publicist, absolvent al Facultății de Medicină din București. Debutul literar are loc în anul 1937 cu volumul de proză „Oameni sălbatici”. Urmează apoi un număr de 14 volume de poezii și proză devenind membru al Academiei de Științe Medicale. A fost membru fondator al „Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România” (10).

Emil Zegreanu (1913 – 1987) a fost medic neurolog, poet, membru al „Asociației Scriitorilor din București” și al Uniunii Scriitorilor din România. A profesat neurologia toată viața în diferite spitale din București. Debutul literar este în revista „Hyperion”, urmat de grupaje de poezii publicate în „Luceafărul”, „Gândirea”, „Universul Literar”, membru fondator împreună cu fratele său Aurel Zegreanu al „Asociației Tinerilor Scriitori din Ardeal”. Publică un număr de opt volume de poezie din care cele mai apreciate sunt „Murmură tăcerile” (recenzat de profesorul Victor Papilian), „Amfore de lut” (recenzat și apreciat pozitiv de Tudor Arghezi), urmat de volumele „Sonete”, „Lasa-ți vulturii să zboare” și „Asemeni lucrurilor” pentru care primește premiu din partea Uniunii Scriitorilor din România (4,9).

Constantin Dimoftache Zeletin (1935 – 2020) a fost profesor de biofizică, poet, memorialist, traducător, absolvent al Universității de Medicină din București, membru al Academiei de Științe Medicale. Debutul literar are loc în anul 1960, cu un grupaj de poezii, în revista „Luceafărul”, urmat de colaborări la revistele „România literară”, „Tribuna”, „Steaua”, „Familia”, „Convorbiri Literare”. Publică patru volume de versuri și patru volume de eseuri și proză. Are un număr mare de traduceri din limba italiană, iar pentru volumul „Michelangelo Buonarroti – Sonete și crâmpoie de sonet” primește premiul Asociației Scriitorilor din București. Traduce din limba franceză pentru prima dată, volumul lui „Charles Baudelaire – Florile răului” (1,2).

Medicii enumerați mai sus reprezintă doar o parte dintre cei care s-au dedicat literaturii concomitent cu practicarea profesiei de bază – medicina. Pe plan literar, au fost recunoscuți ca scriitori profesioniști, obținând diverse premii ale Uniunii Scriitorilor din România.

Deși pare paradoxal există o legătură strânsă între literatură și medicină, pentru că în general medicul se află la limita dintre viață și moarte, la limita dintre suferință și viața cotidiană și aceste conflicte creează baza apariției operelor literare. De aceea, legătura dintre medicină și literatură este profundă și plurivalentă. Ambele domenii se concentrează pe comportamentul uman, iar literatura oferă medicilor instrumentele necesare pentru a înțelege mai bine suferința, îmbunătățind empatia și comunicarea în relația cu pacientul.

Concluzie

Medicina este, înainte de toate, o profesie a vocației. Medicul nu are doar rolul de a trata boli, ci și de a fi alături de oameni în cele mai dificile și fragile momente ale vieții lor. Suferința fizică este adesea însoțită de neliniști interioare, teamă, deznădejde sau speranță, iar în astfel de situații medicul devine nu doar un cunoscător al științelor medicale, ci și un atent observator al sufletului uman. Această experiență complexă, profund umană, reprezintă o sursă valoroasă de inspirație pentru literatură. De aceea, de-a lungul timpului, mulți medici au simțit nevoia de a-și transpune gândurile, emoțiile și experiențele în pagini scrise, folosind puterea expresivă a cuvântului artistic.

Conflict de interese: nu există

Acknowledgement: Autor corespondent: Asist univ. dr. Iustinian Zegreanu e-mail: iustinian.Zegreanu@umfcluj.ro

Bibliografie

1. Mihailide M. *Literatura artistică a medicilor vol I A-M și vol II N– Z*. București: Editura Viața Medicală Românească; 2009.
2. Mihailide M. *Medici Scriitori și publiciști români*. București: Editura Viața Medicală Românească; 2003.
3. Piru A. *Istoria literaturii române de la început până azi*. București: Editura Univers 1981.
4. Simion E. *Scriitori români de azi*. București: Editura Cartea Românească; 1971.
5. Florea M. *Vieți dedicate omului vol 2*. Cluj-Napoca: Editura Dacia; 1994.
6. *Dicționarul general al literaturii române*. București: Academia Română; 202.
7. Călinescu G. *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. București: Editura Minerva; 2018.
8. Florea M. *Vieți dedicate omului vol 1*. Cluj-Napoca: Editura Dacia; 1993.
9. Florea M. *Vieți dedicate omului vol 7*. Cluj-Napoca: Editura Dacia; 1997.
10. Florea M. *Vieți dedicate omului vol 3*. Cluj-Napoca: Editura Dacia; 1995.
11. Popescu I. *Istoria medicinei românești*. București: Editura Medicală; 1979.
12. Manolescu N. *Istoria critică a literaturii române*. Pitești: Editura Paralela 45; 2021.